

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

טו.

עין משפט
נר מצוה

בב א מיי פ"א מהל
נערה הל' ז סג
עשין מ טוטי"ע הרי"ע סי'
קעו ספיק ג:
ב מיי פ"א מהל נערה
הלכה ז':

רבינו הגאון

בגין ויחלו מן המחנה
כל צדו וכו' וכו' הרי עשה
אל מחוק למחנה שלחום
ולא יטמאו את מחניהם
לא תעשה ולוקין
עליו. וקשיא ליה לר'
יוחנן אי הכי אמאי נתיב
אונס שגירש אם ישראל
הוא מחזיר ואינו לוקה
אם כהן הוא לוקה ואינו
מחזיר ישראל מחזיר ואינו
לוקה אמאי אינו לוקה לא
תעשה שקדמו עשה הוא
שנאמר ולו תהיה לאשה
תחת אשר ענה לא יוכל
שלחה כל ימיו. ובא עולא
לפרק כי זה לא תעשה
שניתק לעשה הוא דהאי
ולו תהיה לאשה דכתב
באונס אינו צריך לפניו
דגמר ממוציא שם רע
אלא לאתרו הוא דאתא
שאם יגרש יחזרו ויקחנה
ולו תהיה לאשה לפיכך
לא לקי. ודחי' להאי סביר
הכי אונס ממוציא שם רע
לא גמר דאיכא למיפרך
כ"י. אלא לא היה צריך
למכתוב ולו תהיה לאשה
במוציא שם רע שהרי כבר
אשתו היא להם נאמר
ללמד שאם גירש מוציא
שם רע אחרי שלקה
ונעש אינו לוקה אלא
מחזירה בעל כרחו ודוי
וגמר אונס ממוציא שם
רע שמחזיר אינו לוקה.
ודחי' איכא למיפרך מה
למוציא שם רע שכן לא
עשה מעשה תאמר באונס
עשה מעשה ופירק רבא
למה אונס אינו לוקה
משום דכל ימיו בעמוד
והחזרו קאי ומיתקן (דלאו)
[נלאו] שבו וכן אי"ר
יוחנן. ואקשינן והא לא
דמי לאו שקדמו עשה
ללאו דחסימה. ומתהוין
משום דכתב עשה יתירא
גרע ליה. ואקשי' אי הכי
לאו שניתק לעשה נמי
נימא הכי משום דכתב
ביה גבי נותר לא ותיתירי
ממנו עד בקר והדר כתב
והותרו ממנו עד בקר
באש תשרפו מגרע גרע.
ופרקין האי והותרו ממנו
עד בקר לתקניה ללאיה
הוא דאתא. כלומר אם
עבר והותרו ושרפו בבקר
ודיי. ואמרין הא ניחא
למאן דנתיב כל מצות לא
תעשה שיש בה קום עשה
קיים עשה שבה פטור לא
קיים חייב (ב) היינו דאיכא
למימר לתקניה לאוי הוא
דאתא אלא למאן דנתי
ביטול חייב כגון שהאכיל
הנותר לכלבים הוא דחייב
דהא לא אפשר למישרפה
אבל (ג) הכא אם הותר
כמות שהוא אי"פ שלא
שרפו אינו חייב מאי
איכא למימר ופרקינן

תנינא הבא למקדש טמא. לוקה משום דלא הוי ללא הנימק
לעשה לפי שקדמו עשה ללאו וכו' דלמא שאני התם
דאיכא תרי לאוי ולא יטמאו מחניהם (א) ולא יטמאו מקדשי ולא אחי
חד עשה ועקר תרי לאוין דהכי משנינן בתמורה (דף ז: וספ) גבי
המר ימיר דמשום הכי לא הוי ללאו

הנימק לעשה משום דאיכא תרי
לאוין ולא עקר חד עשה תרי לאוין
וי"ל דלא דמי דשאני התם דתרי
לאוין שמוכין לדדי לא יחליפו ולא
ימיר אוחיו אצל הכא דלוי סמוכין
אי אימא דלא קדמו עשה הוה ניתק (ט)
אם כהן הוא לוקה ואינו מחזיר.
וילכא למימר * דלמי עשה
ודמי לא תעשה (י) ועשה שאני שוה
ככל דהא אי אמרה לא צניעא ליה
ליכא עשה כלל: כ"י ימיו בעמוד
והחזרו קאי. פירש בקונטרס דקאי
אלא יוכל לשלחה כל ימיו שילוח שלא
יהא כל ימיו וצ"פ עשרה יוספין (קדושין
דף ע"ג. פירש דקאי אלו תהיה לאשה
לדעיל דהכי קאמר תהיה לאשה כל
ימיו כלומר שכל ימיו הוא צלו משה
לאשה צמא דהני והחזרו:

הניחא דתני בשלוי וכו'
בשלוי. פירש בקונטרס
דקאי לשינויא דרבא דכל ימיו צעמוד
והחזרו יש לו תקנה דהחזרה שאין
מצטל העשה אלא אם כן הדירה
דאו אינו יכול לומר עדיין אשכח
אלא למאן דמי קיימו (ג) מאי איכא
למימר צבולי שמעתתא פירש הקונטרס
דקיימו היינו כשמהירין אותו צ"ד
לקיים העשה הוא מקיימו וקשה
דאם כן מאי פריך דלמאן דקאמר
קיימו ולא קיימו אינו כל ימיו
צעמוד והחזרו הא שפיר משכת לה
דהוי צעמוד והחזרו כל כמה דלא צא
לצ"ד לכן נראה דלא מיקרי קיימו
אלא

(בדפרכינן) מה למוציא שם
רע שכן לא עשה מעשה אלא אמר רבא (ב) כל ימיו בעמוד והחזרו וכן כי
אתא רבין א"ר יוחנן כל ימיו בעמוד והחזרו א"ל רב פפא לרבא והא לא
דמי לאויה (ג) ללאו דחסימה א"ל משום דכתב ביה רחמנא עשה יתירא
מוגרע גרע אי הכי לאו שניתק לעשה נמי לימא משום דכתב ביה רחמנא
עשה יתירא מוגרע גרע א"ל ההוא דנתוקי לאו הוא דאתא הניחא למאן
דאמר (ד) ביטול ולא ביטול אלא למאן דאמר קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר
מיד

החזרו קאמר והכי קאמר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה שאין
עשה אחר העצרת הלאו: והא לא דמי לאויה. הא דאמר ר' יוחנן לא תעשה שקדמו עשה לוקין עליו הא לא דמי לאויה ללאו דחסימה שאין
צו עשה והוא סמוך לפירשת מלקות (א): מוגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אתא. עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עצרת הלאו לנתק
את הלאו מעושה מלקות הוא צא: הניחא למאן דמי קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר. הא דאמר
כל ימיו בעמוד והחזרו קאי עשייתו לאו שניתק לעשה והרצתה לו זמן לקיים העשה כל ימיו ולדברךך הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם
קאמר לו זמן שיכול לומר אי מחזיר אין צ"ד מלקין אותו הניחא למאן דמי קאמן צבול הנימק לעשה צבול את העשה חייב על הלאו לא
צבול את העשה פטור שהלאו תלוי בצבול העשה ואינו נגמר עד שיצטול את העשה צדיים צבול עולם שאל יוכל להתקיים עוד איכא
למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה שאין מצטל את העשה אלא א"כ מדירה שלא תהנה ממנו נדר שאין לו הפרה כדלקמן אלא למאן
דמי קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בצבול העשה שמעשה שעבר הלאו נגמר אצל
העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיצא לצית דין או יקיים העשה ופטור או ילקה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזרו קאי כדקאמר שאל
לא יחזירנה מיד כשיצא לצ"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דאי"כ לא קיים היכי דמי לעולם הוא יכול לומר אינו מקיים:
מיד

אמרו לו. אחרים ששמעוהו משמו ולא שמעוהו מפיו אמרת דבר זה:
אמר להם לא. חזר צו: כשיצא ופנינא. מצינו כתוב לא תעשה
שקדמו עשה ותנינן עליה דלוקין ולא סגי ליה בקיום העשה: **תנינא**
הכא אל המקדש טמא. קא חשיב ליה צאלו הן הלוקין: **משום**
דקשיא ליה אונס. נערה צתולה
לאשכחן ציה לא תעשה שקדמו עשה
דכתיב (דברים כג) ולו תהיה לאשה
לא יוכל לשלחה ותנינא עליה שיקיים
את העשה אם גירשה ויחזירנה ופטור
אלמא לאו שניתק לעשה חשיב ליה:
אם ישראל הוא. שיכול לקיים העשה
ויחזירנה מחזיר ואינו לוקה: **ואם**
כסן הוא. שאסור בגרושה לוקה
ואינו מחזיר: **ואמאי**. אם ישראל
הוא מחזיר ואינו לוקה אם אימא
לדרי יוחנן הא לא תעשה שקדמו
עשה הוא: **אמר עולא**. האי לאו
שניתק לעשה הוא דאי לאו לנתוקי
לאוי אתא האי עשה לא הוה
מנטריך למכתביה דאי למחלו ולומר
שישאלה לא יאמר לו תהיה לאשה
ונגמר ממוציא שם רע דכתיב ציה
נמי ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה:
אם אינו ענין. לפני הגרושין ולומר
שישאלה תגהו ענין לאחר הגירושין
לומר שאם שלחה יחזירנה ותהיה לו
לאשה ופטור מן הלאו: **ואמאי**. הא
אלטרין למיכתביה וישנו ענין לפניו
דאי לא תכתביה אונס ממוציא שם רע
לא גמר דאנא אמיינא מה למוציא
שם רע דין הוא שיקנסוהו לכנסה
שכן לוקה ומשלם בתחלתו דכתיב
ויסרו אותו וענשו אותו ואמרין
צמכות (דף מ"ג.) ויסרו זה מלקות:
מה אונס שאינו לוקה. בתחלתו אמר
רחמנא לו תהיה לאשה מוציא שם רע
לא כל שכן: **ואם אינו ענין לפניו**.
שהרי צעמנו כתוב כן תגהו ענין
לאחריו: **שהרי אונס היא**. שכבר
קידשה ונשאה: **וגמר מיניה**. דכי
היכי דמוציא שם רע לא לקי בגירושין
אם החזיר אונס נמי לא לקי: אי
צ"ו. מה מוציא שם רע שזוקה
ומשלם בתחלתו אינו לוקה בגירושין
אונס לא כל שכן: **אלא אמר רבא**.
הא דתניא צאונס מחזיר ואינו לוקה
טעמא משום דעל כרחך לאו שניתק
לעשה הוא דאמר קרא (א) כל ימיו לא
הוה ליה למיכתב אלא לא יוכל לשלחה
מאי כל ימיו הכי קאמר לא תהא
צבולותיה כל ימיו אלא יחזירנה ועל
העשה אחר העצרת הלאו: **והא לא דמי לאויה**.
צו עשה והוא סמוך לפירשת מלקות (א): מוגרע גרע. בתמיהה: ההוא לנתוקי לאויה אתא. עשה שאינו מתקיים אלא לאחר עצרת הלאו לנתק
את הלאו מעושה מלקות הוא צא: הניחא למאן דמי קיימו ולא קיימו מאי איכא למימר. הא דאמר
כל ימיו בעמוד והחזרו קאי עשייתו לאו שניתק לעשה והרצתה לו זמן לקיים העשה כל ימיו ולדברךך הא דתניא מחזיר ואינו לוקה לעולם
קאמר לו זמן שיכול לומר אי מחזיר אין צ"ד מלקין אותו הניחא למאן דמי קאמן צבול הנימק לעשה צבול את העשה חייב על הלאו לא
צבול את העשה פטור שהלאו תלוי בצבול העשה ואינו נגמר עד שיצטול את העשה צדיים צבול עולם שאל יוכל להתקיים עוד איכא
למימר כל ימיו יש לו תקנה בחזרה שאין מצטל את העשה אלא א"כ מדירה שלא תהנה ממנו נדר שאין לו הפרה כדלקמן אלא למאן
דמי קיים את העשה פטור לא קיימו חייב שהעשה תיקונו של לאו הוא ואין הלאו תלוי בצבול העשה שמעשה שעבר הלאו נגמר אצל
העשה ניתן לעקור המלקות ולכשיצא לצית דין או יקיים העשה ופטור או ילקה ליכא למימר כל ימיו בעמוד והחזרו קאי כדקאמר שאל
לא יחזירנה מיד כשיצא לצ"ד ילקוהו דהא ליכא למימר יקיים לאחר זמן דאי"כ לא קיים היכי דמי לעולם הוא יכול לומר אינו מקיים:

תורה אור השלם
1. צו את בני ישראל
וישלוחו מן המחנה כל
צדו וכל זב וכל טמא
לקפוש:
2. מוכר עד נקבה
תשלחו אל מחזיק
למחנה תשלוחו ולא
יטמאו את מחניהם אשר
אני שכן בתוכם:
בדברב ג
3. ונעשה אותו מאה בקף
ותגור לאבי הנערה כי
הוציא שם רע על
בתולת ישראל וכו'
תהיה לאשה לא יוכל
לשלחה כל ימיו:
דברים כ"ב ט

גליון הש"ס
תוס' ד"ה אם וכו' דאתי
עשה. ענין ימנות דף ה'
ע"ה תוס' ד"ה ואמאי
א"ל ט"ד:

הגרות הב"ח
(א) נפרא נפלאי נגמר
מיניה (אי בקי"ו וכו' אלא
אמר רבא) תל"ח וי"ז
ס"א אי בקי"ו איכא
למיפרך מה למוציא שם רע
שכן לא עשה מעשה אי
צמה מניו מנא למפרך
מדפרכין אלא אמר רבא:
(ב) תוס' ד"ה אם וכו'
דעשה שאינו שוה צבול
הוא דהא: (א) ד"ה הניחא
וכו' קיימו ולא קיימו
מאי איכא למימר:

מוסף רש"י
כל ימיו בעמוד והחזרו.
דהאי כל ימיו קרא יתירא
הוא וצא לנתק לא יוכל
לשלחה ואם אלא לא יוכל
שלוחה כל ימיו, שצ"ד
סופו אותו להחזירה ואינו
לוקה על שילוח שמתן
הכח לעשה על עמוד
החזרו (גישין ז. צ.) ללאו
דחסימה. שהוא כתוב אצל
פירש מלקות (ע"ד יג.)

(א) גירסת רבנו צבול הסוגיא להיך מנימא רש"י ועי' רמב"ן ורש"י: (ב) כ"ה גם בעמוד ערך קס אצל נראה לנארה ד"ס וכו' ואל אצל הניחא את הנומ. ועי' רמב"ם בפי' המשנה ובחזירו שפרש דאיכא בינייהו אם לא צבול צדיים רק ממוציא ש"ס: